

23 SEP 1960

Stavangerens kronikk

21-01-023

Demokratiet og menneskene

Oppfordret av programledelsen etter den famøse Victor Smith-saken, holdt professor Eiliv Skard et innlegg i Kringkastingen i serien «Søkelys på demokratiet». Vi gjengir foredraget i 3 kronikker.

Demokrati beror på mennesker. Den dristigste gruppe mennesker jeg har møtt, så jeg for noen uker siden: Tre mennesker som talte til en forsamling. Det var en mann fra Kenya som hadde vært leder for Mau-Mau-reisningen, feltherre for de 230 000 krigere som hadde det mål å utrydde alle hvite menn. Ved hans side sto en engelsk oberst som hadde hatt kommandoen over den leir hvor denne mann og hans kamerater, den harde kjerne av Mau-Mau-menn hadde sittet innesperret. Og der sto en hvit kvinne, datter av den engelske godseier i Kenya som en natt ble bortført fra sitt hjem og levende begravet på toppen av Mount Kenya som et menneskeoffer til Mau-Mau-guder.

Nå talte de sammen disse tre — på Moralsk Opprustnings verdenskonferanse i Caux. Til et kontinent i kaos ville de bringe den forsoning og forvandling som hadde

ført dem sammen som en kjempende enhet. De visste at en slik befriende forvandling er den eneste vei ut av hatets og hevners onde sirkel og inn i en fremtid med fred, frihet og demokrati. Aldri har det slått meg så sterkt at demokrati koster, demokrati er en moralsk kvalitet: med beskjønnelse måtte jeg tenke på hvor overfladisk, hvor uforpliktende vi ofte har snakket om demokrati. Her sto vi overfor realiteter. I en verden hvor veldige krefter kjemper om menneskets sjel, kan demokratiet bare kjøpes ved offer, ved forvandling, ved en moralsk opprustning av individer og nasjoner: Mau-Mau-lederen uttrykte det slik: «Det er mer revolusjonærende å forvandle mennesker enn å skjære hodet av dem».

I Afrika er det ganske klart at 1960 er valgets år: Stater med i alt 70 millioner mennesker får sin fulle uavhengighet og må velge sin vel-

Skal Afrika velge den vei som betegnes av hat og hevn og gjeldelse, med støtte fra den internasjonale kommunisme — en vei som vil gjøre fred og demokrati hjemløse på dette kontinent? Afrikas fremtid avhenger av hvor sterk den kan vokse seg, den ånd som representeres av de tre som talte fra Afrika. Den ånd lar seg ikke stanse av noen ytre makt. Tvers gjennom alt kaos har Moralsk Opprustnings budskap gått ut to ganger daglig fra Kongos kringkasting.

Slike kjensgjerninger kan ha interesse her i Norge, hvor en mann kan oppleve å bli bragt til taushet foran mikrofonen når han uttaler den overbevisning at verdens trenger moralsk opprustning.

Når jeg er bedt om å tale om demokrati i Norsk Rikskringkasting, kan jeg vanskelig unngå å spørre hvordan NRK selv stiller seg til demokratiets verdier. Den episoden jeg hentydet til, var en enestående skandale, et brudd på de enkleste demokratiske prinsipper, men den reiser et enda alvorligere spørsmål: Hvor står vårt lands mest effektive meningsdannende institusjon? Hva ser den som sin oppgave i en verdenshistorisk krisetid da veldige

krefter går til angrep på selve vårt livsgrunnlag? Vi lever midt i den globale idekrig som faktisk er den tredje verdenskrig — har Norsk Rikskringkasting et klart og forpliktende standpunkt til vårt folks demokratiske, moralske, kristne grunnverdier? Eller har den ikke noe standpunkt? Men en presse eller kringkasting som i dag ikke vet hva den vil, den blir et bytte for krefter som meget godt vet hva de vil. Det gjelder for en institusjon som for en person: Den som ikke står for noe som helst, vil falle for hva som helst.

Sammenhengen mellom demokrati og moral fremgår tydelig av demokratiets historie. Demokrati oppstod i det gamle Athen, her slo demokratiets banner ut for første gang. Dette demokrati fikk en kort blomstring, men lang nok til å gi oss den lærdom at demokrati beror på etisk kvalitet. Og da så demokratiet atter for alvor kom frem i historien, i den engelsk-amerikanske verden på 17—1800-tallet, da var det i organisk forbindelse med en rekke moralske verdier av kristen rot. Fremfor alt hersket der en sterk overbevisning om at hvis mennesket skal fortjene å leve som borger av en fri stat da må det selv være bundet av guddommelige normer. Klart er tanken uttrykt i en setning av William Penn: «Mennesket må la seg lede av Gud, eller det fordømmer seg selv til å bli regjert av tyranner.»

Høye etiske idealer lå bak demokratiets fremmarsj i forrige århundre — Lincolns og Gladstones demokrati. Hva er grunnen til at demokratiet i dag er på defensiven, truet på livet av en totalitær ideologi som fornektet alle våre høyeste verdier og som har det ene mål å erobre verden?

Der må ha vært en svikt i fundamentene. Vi innbilte oss at demokrati er noe en kan få gratis. Vi glemte at intet samfunn kan bestå og intet folk kan leve uten et felles forpliktende livsgrunnlag — det var den glemte faktor i liberalismens som i velferdsstatens demokrati. Mennesket har behov for et livsinnhold som engasjerer, hvis dette behov ikke tilfredstilles, da oppstår et tomrom hvor alle onde ånder kan rykke inn. De demokratiske politikere som ikke har annet å tale om enn levestandard, må ikke undres over at demokratiet ofte har liten evne til å begeistre ungdom — samtidig som totalitære ideologier vet å sette millioner på marsj

(Fortsettes).

Bridge Av Leif Christiansen

♠ K Kn 10 7 4
 ♥ E 6 5
 ♦ 6 4
 ♣ 7 3 2

♠ E 5 2 ♠ 9 8 3
 ♥ K D 9 8 7 3 ♥ —
 ♦ Kn 10 ♦ D 8 7 5 3 2
 ♣ Kn 9 ♣ D 9 6 5

♠ D 6
 ♥ Kn 10 4 2
 ♦ E K 9
 ♣ E K 10 4

Alle i farensonen med Syd som giver. Meldinger:

S	V	N	Ø
1 ♣	1 ♥	1 ♠	pass
2 gr	pass	3 gr	pass
pass	pass		

Vest hadde intet bedre å forsøke seg med enn hjerter og valgte, heldig nok viste det seg, å starte med kongen. Syd likte seg ikke. Utspillet fratar ham jo det viktige innkomstkort hjerter Ess hos blindemann. Han lot derfor Vest beholde dette stikket. Øst hjalp nå godt til ved å legge spar 3. Dermed plaserte Vest spar Dame hos Syd og tre kort i spar hos makker Øst. Han fortsatte derfor med hjerter Dame til tross for at han derved gir Syd et ekstra stikk i hjerter. Det spiltes så spar til damen. Vest firte, men stakk neste spar med esset. Syd kunne ikke oppdrive mere enn 8 stikk og gikk en bet.

nonsepriser:

Alt de 50 øre pr. linn.
 Tel side 65 » » »
 1st side 115 » » »

Stockholm nærmer seg millionen

Folketallet i Stockholm gikk i første halvår i år med 500 og ligger nå på 806 000. Byens befolkningsmaksimum ble registrert ved utgangen av siste år, nemlig 806 500 innbyggere. Tyngdepunktet i befolkningsutviklingen har i Stockholm som i så mange andre storbyer forskjøvet seg i retning av nabokommunene.

Statistikken tyder på at befolkningstallet ved årets utgang vil ligge på noe mellom 806 000 og 807 000, mens man ved årets begynnelse regnet med en befolkning på 810 000 ved årets utgang. Antallet registrerte personbiler i Stockholm har steget fra 73 000 i juni 1956 til 116 000 i juni i år, med andre ord en økning på 60 prosent i løpet av fire år.

Forsøk også De
 min Kaffe
 A. Middelthon